

Для здійснення формувального оцінювання вчителю необхідно володіти оцінювальною компетентністю, що характеризується «здатністю здійснювати справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросчесне визначення рівня навчальних досягнень учнів відповідно до конкретних цілей і критеріїв, готовністю аналізувати наслідки свого педагогічного впливу й коригувати власну методику викладання для забезпечення поступу учня».

Отже, формувальне оцінювання розглядається як засіб досягнення запланованих результатів, що дозволяє цілеспрямовано, систематично забезпечити гарантовану якість досягнення успіхів у навчанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобровський, М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. (2019). *Абетка для директора: рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти*. Київ : Державна служба якості освіти.
2. Локшина, О. І. (2009). *Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія*. Київ: Богданова А.М.
3. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти. (2021). Відображено з: <file:///D:/Doc/Desktop/60f53889c15b9988843949.pdf>
4. *Нова українська школа : поради для вчителя* (2017). Бібік, Н. М. (Ред.). Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди».
5. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу : наказ Міністерства освіти і науки України від 20.08.2018 р. № 924. (2018). Відображено з <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf>.
6. *Система оцінювання в Новій українській школі*. (2017). Раківська ЗОШ І-ІІ ступенів Відображено з http://rkv.tmedu.vn.ua/nush/sistema_otsnyuvannya_v_novu_ukrainsky_shkol.html
7. Стребна, О. В. (2020). Формувальне оцінювання як засіб підтримки і розвитку здобувачів освіти початкової школи. *Педагогічний альманах*, 46, 70-79. Відображено з <http://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/110/94>
8. Фишман, И. С. (2007). *Формирующая оценка образовательных результатов учащихся: Методическое пособие*. Самара: Издательство «Учебная литература».
9. Шуневич, О. М. (2020). Умови розвитку оцінювальної компетентності педагогів у закладах післядипломної педагогічної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 70 (4), 67-73. Відображено з http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_4/14.pdf

Павлова Т. С.

*Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)*

ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ВИДИ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО СУПРОВОДУ

Сучасний етап розвитку освіти характеризується значними змінами, пов'язаними з введенням в дію Державних стандартів початкової освіти. В основі стандарту покладено системно-діяльнісний підхід, який передбачає переосмислення професійної діяльності вчителя з точки зору організації навчання молодших школярів. Відповідно до Державного стандарту початкової освіти результати навчання стають його системоутворювальним компонентом (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Таке розуміння дозволило досить точно визначити мету і основний результат початкової освіти, що передбачає засвоєння універсальних навчальних дій на основі практичного застосування і пізнання.

Досягненню зазначеної мети сприяють технології навчання, що визначають шляхи і способи особистісного і пізнавального розвитку учнів. Гарантованість запланованих результатів освоєння освітньої програми початкової загальної освіти є основою для

самостійного успішного засвоєння учнями нових знань, умінь, компетенцій, видів і способів діяльності.

У зв'язку з цим у початковій освіті особливе місце відводиться реалізації технологічного підходу в навчанні.

Застосування технологій навчання в освітньому процесі є однією із його характеристик, що швидко розвиваються. Тому важливо визначитися з науковою семантикою цього поняття і можливостями застосування на практиці.

У сучасних умовах реформування освіти проблема технологій навчання все активніше розглядається стосовно початкової школи. Це пояснюється тенденціями її розвитку, спрямованими на досягнення пріоритетної мети - розвиток особистості учня на основі включення молодшого школяра в самостійну пізнавальну діяльність, в процесі якої освоюються універсальні навчальні дії і формується самостійність як якість особистості.

На думку дослідників (Бібік Н.М., Савченко О.Я., 2017) поняття технологія навчання охоплює всі основні проблеми дидактики, пов'язані з удосконаленням навчального процесу, з підвищенням ефективності і якості його організації.

Навчальні технології - це не одноразове «втручання», а широкий спектр способів, засобів та стратегій навчання. Тому його ефективність залежить від того, наскільки дієвою вона є в освітньому процесі. Учені розглядають технології навчання як один із способів особистісно-діяльнісного підходу до навчання, завдяки якому учні виступають як активні творчі суб'єкти діяльності.

Цьому сприяють, як вважається, навчання в співробітництві, метод проєктів, тандем-метод, технологія «case-study», дистанційне навчання, комп'ютерні технології, інтенсивні технології, ігрові технології, перевернутого навчання та ін.

З огляду на забезпечення результативності дослідники виділяють різні сфери використання технологій навчання, які відрізняються за цілями застосування, інструментальним супроводом (Ross, et al., 2010).

Технології як репетитор. Найбільш дослідженим щодо застосування навчальних технологій є комп'ютерне навчання (КН). Сучасні програми КН пропонують уроки та тренувальні вправи, адаптовані до потреб школярів.

Графіка та анімація роблять матеріали цікавими і захоплюючими, у порівнянні з паперовими підручниками і робочими зошитами. Натомість чи може комп'ютерне навчання забезпечити кращу підготовку учнів, ніж традиційне навчання під керівництвом вчителя? Парадоксально, але багаторічні дослідження показують, що обидва підходи зазвичай дають однакові результати (Dunarski et al., 2007).

Хоча ефективні програми КН використовують багато стратегій, заснованих на фактичних даних (наприклад, адаптивний контент, частотність тестування зворотнього зв'язку), так само використовують ефективні методи навчання і вчителі. І навпаки, недосконалі програми КН та позбавлене стимулів і мотиваційної підтримки проведення уроків зумовлюють низькі результати виконання підсумкових завдань та негативні реакції школярів.

Доведено, що замість того, щоб протиставляти комп'ютерне навчання традиційному, більш продуктивним підходом є стратегія використання КН як доповнення до звичайного навчання в класі (адаптовано з Ross & Lowther, 2009); що передбачає:

- надання учням практики освоєння основного змісту та тренування навичок, що звільняє вчителів від оцінювання чи виконання завдань, які не пов'язані з вимогами до кінцевих результатів навчання, передбачених програмами;
- включення коригуючих інструкцій учням з низькими навчальними досягненнями;
- забезпечення додаткових завдань для учнів з випереджувальним темпом навчальної діяльності, а також для учнів, які потребують педагогічної підтримки;
- надання додаткових інструкцій, якщо учні не мають доступу до навчання (після уроків, влітку, коли вони відсутні у школі);
- підготовка до складання стандартизованих тестів шляхом підвищення рівня обізнаності щодо правильної відповіді на репрезентативні запитання.

Технології як сценарій навчального процесу. Ще одна цінна роль технологій - підвищення ефективності вчителів в організації та проведенні уроків. Наприклад, програма Reading Reels, розроблена Фондом «Успіх для всіх» (Chambers, Cheung, Gifford, Madden, & Slavin, 2006; Chambers et al., 2008), містить стратегічно вибрані сегменти відеоуроків та інтерактивні вправи із запитаннями та відповідями.

Мультимедійні презентації розширюють можливості вчителів робити матеріал змістовнішим та цікавим. Але чим більше у вчителів можливостей для покращення якості уроку, тим більше вимог до організації різноманітних навчальних заходів. Як нова технологічна інновація, інтерактивні дошки в британських дослідженнях продемонстрували їх перспективу в досягненні результатів (Somekh, 2007).

Оскільки вчителі та діти можуть писати на сенсорному екрані дошки, навчання стає інтерактивним. Організація уроків полегшується тим, що вчителі можуть попередньо завантажити елементи уроку (наприклад, PowerPoints, відео, зображення, літери, слова тощо) та заздалегідь окреслити план проведення уроку.

Уміння використовувати технології для таких сучасних завдань як пошук в Інтернеті, створення графіків та ілюстрацій та спілкування за допомогою мультимедійних презентацій стало важливим результатом освіти, подібно до володіння читанням та математикою.

Таким чином, технологія навчання постає як комбіноване використання комп'ютерного обладнання, програмного забезпечення та теорії й практики освіти. Оскільки дидактика є складовою педагогіки, то аргументує і вивчає мету, зміст і методи навчання та проєктує їх подальші етапи. До її завдань належить також формування професійної компетентності як мети, змісту, засобів та методів їх сукупності для досягнення ефективних результатів навчання за умови інтегрованого функціонування особистісних інструментальних й методологічних чинників.

Ознаками технологічного підходу є його реалізація через використання педагогічно обґрунтованої сукупності загальнонавчальних технологій, які мають чітку процесуальну структуру, визначені умови й етапи їх застосування, прогнозовані результати, що кількісно і якісно оцінюються.

Зміни у змісті й методах навчання школярів, що зумовлені запровадженням технологічного підходу, дають учителям змогу проводити уроки з опорою на різновиди навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Державний стандарт початкової освіти.* (2108). Урядовий портал. Відновлено з <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
2. Савченко, О. Я., Бібік, Н. М. Мартиненко, В. О. (2017). Бібік, Н.М. (Наук. ред.). *Організаційні форми навчання у початковій школі: посібник.* Київ: Видавничий дім «Сам».
3. Ross, Steven M., Morrison, Gary R., Lowther, Deborah L. (2010). Educational Technology Research Past and Present: Balancing Rigor and Relevance to Impact School Learning. *CONTEMPORARY EDUCATIONAL TECHNOLOGY*, 1(1), 17-35.
4. Dynarski, M., Agodini, R., Heaviside, S., Novak, T., Carey, N., Campuzano, L., Means, B., Murphy, R., Penuel, W., Javitz, H., Emery, D., & Sussex, W. (2007). *Effectiveness of reading and mathematics software products: Findings from the first student cohort.* Washington, DC: Institute of Education Sciences. Retrieved January 8, 2007, from <http://ies.ed.gov/ncee/pdf/20074005.pdf>. Google Scholar
5. Ross, S.M. & Lowther, D.L. (2009). Effectively using technology in education. *Better Evidence-Based Education*, 2(1), 20-21.
6. Chambers, B., Cheung, A., Gifford, R., Madden, N., & Slavin, R. E. (2006). Achievement effects of embedded multimedia in a Success for All reading program. *Journal of Educational Psychology*, 98, 232-237.